Ч. 4 Субота 8 (20) січня 1894. Рік IV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в Адміністрациї „Ґазети Львівскої“ і в ц. к. Староствах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Бесіда посла ґр. Станіслава Баденього

(виголошена в Соймі дня 17. січня с. р. при мотивованю внесеня о зміні закона краєвого в справі закладаня і удержуваня шкіл народних).

Високий Сойме! Внесенє, яке я мав честь предложити вчера іменем громади послів консервативних, дотикає зміни тих параґрафів титулу другого закона з дня 2 мая 1873, котрі містять в собі постанови о коштах закладаня і удержаня шкіл народних.

Після нинї обовязуючого закона постановляє §. 18, що на платню учителя дає громада 9 прц. від постійних податків, а обшар двірский 3 прц. Коли того за мало, то решту платить окружний фонд шкільний, на котрий вставляємо до повітових буджетів 3 прц. додатку до податків, а решту покриває краєвий фонд шкільний. Для зміни засади установленої в тім параґрафі, мусимо пригадати собі причини, що спонукали законодавця в р. 1873 приняти ту засаду. Предкладаючи внесеня що-до коштів удержаня і закладаня народних шкіл, шкільна комісия з р. 1873 радила, покривати кошти на платню учителїв з фонду окружного і краєвого, отже рівномірно громади і обшари двірскі мали се чинити. Однак заразом радила комісия установити оплати шкільні, від котрих увільнювано би справдї убогих. Але вже підчас дебати над законом повстала обава, що шкільні оплати утрудеять виконанє примусу шкільного, і тому поставлено в Палатї внесенє, щоби яко еквівалент оплат шкільних платили двори 3 прц., а громади 9 прц. додатків до податку. Коли так представити історию сеї ріжницї в нормі складок на платню учителїв, то годї було уважати єї несправедливою в виду факту, що відношеня поміж дїтьми з громади, що ходять до школи, а дїтьми з обшару двірского, нї в однїй громадї не відповідає численному відношеню 3 до 9. Що так було справдї, найлучший доказ на се, що сю постанову ухвалено без найменшої опозициї, хоч тогди засїдало в Соймі кількадесять селян так Поляків як і Русинів. Впрочім і то треба памятати, що такі оплати шкільні істнують ще й нинї в декотрих краях коронних, от як у Чехиї.

Тому коли би о управильненю справи престаций шкільних мала рішати та безоглядна а часом тверда справедливість, котрої підставою єсть тілько число, тогди попри зрівнанє шкільних престаций треба ввести шкільні оплати, накладані на тих, що користають безпосередно зі школи.

Але ми знаємо і тямимо, що оплати в народних школах можливі там, де пересїчний селянин є заможний, і там, де потреба школи у кождого так глубоко вкоєна, що він мимо оплат зі школи не лише користає, але й без неї не може обійти ся, — у нас же, де пересїчний селянин бідний і де на жаль не все і не всюди відчувають потребу і користь школи, такі оплати були би убійством для школи. Впрочім шкільні оплати попри примусї шкільнім мусїли би в населеню викликати зневоху до школи.

А коли шкільні оплати вважаємо неможливими, то хочемо з закона усунути й се, що було еквівалентом тих оплат і длятого пропонуємо цїлковите зрівнанє престаций шкільної на 6 проц. Наслїдком сеї зміни було би розуміє ся то, що громади давали би на платню учителїв о 3 проц. менче, нїж доси, а обшари двірскі о 3 проц. більше. А що то, що місцевий фонд шкільний через зменшенє громадї шкільних престаций тратить, буде більше, нїж то, що через підвисшенє престаций обшарів двірских зискає, тому ріжниця спаде на краєвий фонд шкільний, котрий після обовязуючих законів послїдний доплачує, о скілько місцевий і окружний фонд шкільний не вистарчає.

Тому пропонуючи рівномірність шкільних престаций в §. 18 хочемо зазначити, що коли нам всїм рівно залежить на народній школї, коли всї однаково бажаємо народної школи, то мимо справедливої засади, що безпосереднє уживанє школи могло би бути також певною підставою шкільних престаций, ми тої засади не хочемо вводити і бажаємо шкільні тягари поносити рівномірно, бо віримо і хочемо вірити, що хосен зі школи має цїлий край і всї верстви без огляду на се, чи хто з сеї школи користає або нї. (Конець буде.)

Сойм краєвий.

4 Засїданє в дня 17 січня 1894.

З порядку дневного відослано в першім читаню до комісиї справозданя Видїлу краєвого: в справі акциї ратункової з причини нещасть елементарних в 1893 р.; справозданє кр. Ради шкільної о станї шкіл народних і семінарий учительских в роках 1891/2 і 1892/3 і о станї шкіл середних в Галичинї в 1892/3 р., в справі запомоги на реставрацию замку в Жовкви; в справі замкненя рахунків фонду пропинацийного за 1892 р.; о предложеню закона що-до побору оплат консумцийних і справозданє з проєктом закона ловецкого.

4)

Похатник.

(Повість з американьского житя — О. Руппіюса.)

(Дальше).

— Здорові були, пане Гельмштедт! Самі та ще й у потемки? — відозвав ся Зайферт, що в сій хвили станув у дверех. — Щось собі розважуєте? Ага! рахуєте гроші — то знаменитий інтерес! Рахуйте, рахуйте, я вам не перешкаджаю! — говорив він дальше, коли Гельмштедт став згортати розложені гроші та сховав їх до скринки і замкнув єї — я хотїв лиш, переходячи попри вас, зайти до вас на добрий вечер! — Гельмштедт споглянув на него і ледви пізнав в нїм того самого чоловіка, що видїв давнїйше; він мав на собі модний фрак, як би зроблений на него, на білу камізельку звисав золотий ланцушок, на гладко причесаній голові мав кайстровий капелюх, а в руцї держав тоненьку фішбінову паличку, котрою бив по гладко лежачих на нїм штанах.

— Та бо з вами зробила ся якась дивна зміна! — сказав Гельмштедт, приглядаючись єму, і єму здавало ся, як коли-б на вид сего чоловіка, він вже не конче потребував тим журити ся, що саме тепер собі постановив. — Ходїть близше та сїдайте!

— Чи то ви до мене говорите, чи до мого фрака, котрому перший раз припадає така честь? — сказав Зайферт і розсьміяв ся — але менї видить ся, що ви розумієтесь на жартах— додав він, коли побачив, що Гельмштедт почервонїв ся — я так запитував може вже яких десять знакомих, що мене нинї може перший раз пізнавали.

— Може то й мене би треба було так запитати — відповів на то Гельмштедт сприятуючи якусь одїж, що лежала на стільци — коли-б ви менї вчера не були розповіли про всїлякі посади, до котрих, розуміє ся, належить і відповідна лїберия. Ну, сїдайте-ж та не клопочіть ся якимись непорозумінями.

— Знаєте добре відрубати, нема що казати! — сказав Зайферт на то усьміхаючись не знати до чого — але ви знаєте, що ми в дечім не годимо ся з собою і длятого даймо спокій всякій суперечцї.

— Як-раз приходите в пору — почав Гельмштедт знов говорити і сїв собі на свою скринку та підпер ся рукою — я би хотїв вас дещо поспитати. Ви може видїли вчера ту паню, з котрою я говорив, коли ви мене стрітили в парку?

— У мене є чей очи на такі річи — відповів гість та розпер ся на кріслї — і мушу сказати, що мене ваше щастє троха здивувало.

Гельмштедт підняв голову. — Та не о тім бесїда. Я хотїв би лиш знати, чи ви де у ваших кружках не видїли коли тої особи?

— То значить ся — позвольте собі сказати — відповів на то Зайферт і розсьміяв ся — що я в сім випадку позволив би собі зробити вам і вашим тихим розривкам иншу замітку, тота особа менї так незнакома, що в менї не відозвав ся навіть нїякий сумнїв.

Гельмштедт підпер ся знову рукою. — Добре ви кажете Зайферт, менї видить ся, що треба конче шукати американьского товариства — але як? — а но хвили каже дальше: Я би хотїв насамперед видобути ся із сего дому, а відтак кинути ся стрімголов межи публику, що говорить лиш по анґлїйски!

— Ви, хоч пізно, але все таки пішли до голови по розум! — сказав на то Зайферт — і я дуже рад, що ви прецї раз на то рішили ся, хоч, як видко, причиною в тім двоє ясних очий; але они бувають впрочім найлїпшим учителем. Не покидаймо-ж того розумного настрою і по моїй думцї кидаймо ся зараз стрімголов ще сего вечера.

— Чим скорше, тим лїпше — відповів Гельмштедт і встав — але позвольте, Зайферт, що вам одно скажу, не ведїть мене в такі місця, до котрих я з засади маю відразу. Ви чей знаєте десь яке веселе, але порядне товариство і я буду вам вдвоє за то вдячний, коли ви послухаєте моєї просьби!

— Ну, я вже буду на то уважати, щоби ви не згрішили ся! Побачите. Нинї вечером будете моїм гостем на вечери в однїй родинї;— буде там кількох порядних паничів і кілька

Пос. Кшиштофович мотивував своє внесенє в справі зміни взірцевого статута кас ощадности. Після погляду бесідника статут взірцевий кас щадничих, установлений рескриптом міністерства справ внутрішних противить ся вимогам закона громадского, усуваючи вплив властий автономічних на ті заведеня. Бесідник домагав ся зміни статута взірцевого для кас щадности в тім напрямі, щоби властям автономічним забезпечити вплив на ті каси. Внесенє передано комісиї адміністрацийній.

Пос. ґр. Станіслав Баденї мотивував своє внесенє в справі зміни закона краєвого о закладаню і удержуваню публичних шкіл народних. Бесіду єго подаємо на иншім місци. Внесенє відослано до комісиї шкільної.

Пос. Пашковский мотивував внесене в справі зміни закона дорогового. Бесідник зазначив, що таке саме торічне внесенє передала комісия дорогова Виділови краєвому до розслїдженя, а Виділ краєвий хоче прийти з реформою аж по переведеню реформи громадскої. Позаяк реформа дорогова єсть нагляча, взивав бесїдник комісию дорогову, щоби она заняла ся конечною реформою закона дорогового. Внесенє передано комісиї дороговій.

По сїм наступило перше читанє внесеня пос. Романчука в справі реформи статута краєвого і соймової ординациї виборчої. Пос. Романчук мотивував своє внесенє в справі зміни ординациї виборчої. Бесідник доказував, що рух за загальним правом голосованя ширшає по цїлій Европі і Русини зажадали зміни і то навіть на вузших основах. Нині виступає бесїдник з тим домаганєм розширеня виборчого права, бо коли всї горожане мають поносити однакові обовязки, то-ж і права їх нехай будуть рівні. Форма его внесеня дуже умірковава, бо тут руководив ся він і его товариші двома взглядами: опортуністичним і засадничим. В першім випадку, внесене годі уважати якоюсь демонстрацию, а в другім хоч він і товариші суть приклонниками поступу, то все-таки мусять уважати, щоби той поступ ішов систематично, а не нагло. То-ж внесенє бесїдника і товаришів єсть лиш частинне. Дальше заявив бесїдник, що его внесене як би компромісове, з огляду на склад Сойму, умірковане. Вже в Раді державній мін. Яворский піднїс, що Коло польске не зрікає ся розширеня виборчого права. Отже коли то внесенє умірковане знов тепер упаде, в короткім часї Сойм буде мусів приймити внесенє далеко дальше ідуче. Під взглядом формальним домагав ся бесїдник відослати внесенє до комісиї правничої.

На внесенє пос. Абрагамовича відослано внесенє пос. Романчука до комісиї адміністрацийної. Опісля відчитано ще кілька внесень, між ними внесенє пос. Ольпіньского в справі реформи закона против лихви й інтерпеляцию пос. Антоневича в справі розвязаня віча в Дрогобичи.

Перегляд полїтичний.

В ческім соймі поставили Молодочехи при другім читаню закона о піддержуваню розвою зелїзниць в Чехах внесенє, щоби члени ради зелїзничої мусїли знати оба краєві язики. Внесенє се відкинено. За то принято против голосів Молодо-і Старочехів посередне внесенє Виділу краєвого, щоби при складаню ради зелїзничої придержувано ся строго рівноправности обох краєвих язиків. — В Сушицях вибрано послом до сойму Молодочеха Черногорского на місце проф. Масаржіка.

У відповіди на новорічні бажаня московского ґен.-ґубернатора вислав цар телеґрафічно слїдуючу подяку: Нехай Всевишний подасть нам всїм і нашій дорогій вітчині мир і всякого блага! — З причини занедужаня цариці і вел. кн. Володимира відложено перенесенє двору до Петербурга на пізнїйше.

В провінциї Масса-Каррара заведено стан облоги а ґен. Гайш іменований диктатором з необмеженою властию. Місто Массу стереже войско. Робітники в ломах мармору завзивають своїх товаришів до застановленя роботи.

Новинки.

Львів дня 19 січня.

— **Вчерашнє сьвято** Богоявленія Господного обходжено у Львові незвичайно торжественно. Службу Божу правив Є. Е. Митрополит в асистенциї капітули і численного духовеньства. На богослуженю підчас походу і сьвяченя води були Є. Е. п. Намістник, п. віцепрезидент Намістництва, начальники властий, посли соймові, Рада міска, представники Унїверситету і инших інституций та корпорацій. Відділ войска з музикою брав також участь у тій сьвяті, котре при прекраснїй погоді випало величаво і зібрало тисячі людий в ринку, де сьвячено воду.

— **В справі образованя женщин.** Довідуємо ся, що небавом має зібрати ся великий комітет, зложений з мужчин і женщин, щоби нарадити ся над справою, як би утворити в Галичинї висшу наукову институцию для женщин. Запросини будуть вислані до всїх жіночих товариств у Львові, до провідниць жіночих закладів наукових, так приватних як і публичних, до Виділу краєвого, краєвих і міских властий шкільних, Унїверситетів, ґімназий, семінарий, народних шкіл і т. п. На порядку дневнім буде справа: Яка іменно інституция наукова потрібна нашим женщинам і яких способів ужити до заложеня еї. Займе ся сим тїснїйший комітет. День і місце нарад будуть пізнїйше означені. Поки-що сею справою занимає ся „Союз бувших семинаристок і учительок“ у Львові і там повинні наші Русинки удавати ся зі своїми внесенями.

— **Маєток Швейнів** у повіті підгаєцкім купив п. Ф. Скаржиньский від пані Мариї Єловицкої за 300.000 зр.

— **Незвичайна пригода** склала ся дня 17 с. м. в Кракові. О 5 годині по полудни прийшов до мешканя Анґелї Вирвічівної, молодої, дуже пристойної і талановитої артистки краківского театру, еї товариш, актор Хондзиньский, а що не застав Вирвічівної дома, отворив древі доробленим ключем і замкнув ся у спальни акторки. Вирвічівна була під ту пору у паньства Шнайдрів, що мешкали в тім самім домі, що й она. Потребувала хусточки і тому вийшла на хвилю від них до свого мешканя. Шнайдри ждали довший час на неї, а она не приходила. Вкінци пані Шнайдрова пішла до еї компати, входить, дивить ся: Вирвічівна лежить на земли, коло неї тлїє ще папірос, а недалеко харчить мужчина. В першій хвили думала Шнайдрова, що то жарт, тому й озвала ся: „Не робіть таких жартів, вставайте!“ Але они не встають. Шнайдрова схиляє ся над артисткою і бачить кров на дивані. Налякана закликала мужа і людий. Небавом прийшла комісия судово-лїкарска і пересвідчила ся, що се Хондзиньский зачаїв ся на артистку в спальни, стрілив до неї з малого револьверу просто в голову, убив еї, а потім і себе позбавив житя. Чутка про ту страшну пригоду розійшлась блискавицею по цїлім містї. Кажуть, що Вирвічівна не дала ніякої причини до напасти. Хондзиньский оставив два письма: до директора театру Павликовского і до своєї сестри у Плоцку. Просить, щоби его похоронили разом з Вирвічівною. Мабуть нещасна любов або хвилеве божевілє було причиною такої трагічної пригоди.

— **Убійство.** Два селяни з Шипинець вертали в ночи 15 с. м. з танців у Кіцмани до дому. На гостинци напало їх кілька опришків, кинули ся на них несподївано і вбили обох. Убиті звуть ся Василь і Микола Савчуки. Одного убійника жандарми уже зловили; зве ся Василь Грекуль.

— **Жаби на поживу.** Від якогось часу ме-

дам — то буде початок, а завтра нараю вам догідний для вас американьский бордінґгавз; проче прийде вже само з себе.

— Але, любий друже, я не хочу дуже садити ся, у мене вже так мало гроша, що я мушу, о скілько можна, обмежати ся!

Зайферт здвигнув на то плечима. — Робіть, як хочете — каже — раз таки буде їм конець а головна річ в тім, щоби з них добути в який спосіб як найбільший хосен. Але ми в тім не можемо себе порозуміти і я не буду вже вам радити, хиба що ви самі спитаєте мене о раду. Хочете тепер пізнати американьске житє і научити ся мови, добре; я вам в тім поможу, а в прочім робіть, як самі хочете.

— А о котрім же часї буде тота вечеря? — спитав Гельмштедт потираючись рукою по чолі.

— Можемо й зараз іти! — відповів Зайферт — поступимо ще лиш до готелю Метрополітан по одного із моїх приятелів, а з відтам станемо скоро на місци — розуміє ся, що ви мій гість, бо ви мене вже досить гостили.

Гельмштедт підійшов до зеркала, поправив на собі одіж і волосє, замкнув відтак старанно свою скринку і оба вийшли з хати.

В однїй із улиць горішної части Ню-Йорку, недалеко від Брадвою, станув в годину опісля Зайферт зі своїм краяном і ще якимсь третим панком перед домом, котрий нічим не різнив ся від других, і задзвонив. Воротар отворив, а взявши від них карти вступу, впустив гостей до середини. Зайферт, що, видко, знав тут ходи, зайшов у позадну часть присїнка та отворив там двері до слабо осьвітленої компати, що подобала трохи на ґардеробу. Коли они тут зложили свої капелюхи побіч других, що вже тут лежали, придивив ся Гельмштедт перший раз докладнїйше тому третому, що прийшов з ними і котрий як-раз шептав щось Зайфертови до уха; перед тим представились они собі лиш на потемки, коли виходили з готелю. По одїжи і поставі видко було, що то чоловік з модного сьвіта, але з его лиця видко було в сїй хвили такі підлі похоти, а усьміх Зайферта і его замітка так до того годили ся, що Гельмштедта взяла ся мимо волї якась відраза. В тій хвили розскочили ся двері від сусідної компати, осьвітленої дуже ясно і понесли ся голосні сьміхи, а нові гості станули двома кроками в пишно осьвітленім, подвійнім парльорі. На софках, що були тут розставлені в некопче великім ладї, сидїли собі свобідно громадками якісь молоді мужчини і сьміючі ся дами. Одні розмавляли, другі шептали собі щось до уха; там на низькім стільчику сидїв якийсь мужчина і ледви міг собі дати раду з трома стоячими коло него дамами, що з ним жартували; поза ними сидїло собі двоє віддалїк від других, а на право коло отвертого фортепяну станула якась пара мов би до танцю. В позаднім же парльорі стояв накритий стіл, а на нїм були фляшки, полумиски і тарелї.

— Мої панове і пані! — відозвав ся Зайферт по французски, стаючи побіч своїх обох товаришів — маю честь представити вам тут двох моїх приятелів, се „ґраф Гельмштедт“, котрий віддає ся під вашу опіку, а то пан Бакар з Алябами. Оба знамениті молодці, котрих поручаю вашій опіці. Але з жальом виджу, що ви на нас чекали, а що ви мене вибрали за господаря, то прошу вас до столу, бо шампан застигне! — Підчас представленя звернули ся були очи всїх на нових гостий, особливо же цікаво зиркали дївчата на „пана ґрафа“. — Прошу до вечері! — кликав Зайферт з позадного парльору і взяв ся вже добувати затичку із фляшки. Всї підняли ся і саме, коли Гельмштедт розважав, як би то найлїпше повести ся, станула коло него якась чорноволоса дївчина з блискучими очима та подавши єму руку повела его до стола. — —

На другий день пробудив ся Гельмштедт в своїй компатї та почув, що голова єму чогось така тяжка, як камінь. Він піднїс ся поволи і став пригадувати собі минувший вечер. Єму станула перед очима его сусїдка при столі, що его не відступала, а все єму доливала та лиш з его склянки пила, а відтак, коли вже її не стало французских слів, учила его по анґлійски і торгала жартом, але таки добре за уха — пригадав собі ту шалену веселість за столом і як то від фляшок з шампаном ішов лоскіт раз-по-раз та як всї сьміяли ся — пригадав собі ще й пізнїйшу сцену, як то він сидїв з циґаром в устах і грав на фортепянї а другі танцювали; Зайферт проводив танцями, а за кождим танцем одна або друга дївчина наливала єму вина або подавала ананасовий пунш— більше не міг вже собі пригадати, бо все сплило ся в его памяти як та мрака, а вже таки зовсїм не знав, як він дістав ся до дому. —

шканції американьских Сполучених Держав зачали їсти жаби і то так радо, що всї мочари і багна не могли заспокоїти дивного апетиту Американців. Тому в кількох місцях урядженo штучну годівлю жаб. Одна з таких годівель жаб, заложена на болотнистім березї Місісіпі, займає близько 500 акрів і посилає до поблизьких міст що дня 4 до 5 тисяч жаб. А що бузькам остане ся?

— **Др. Володимир Александрів**, український писатель і звістний перекладник псальмів, помер у Харкові. Після вістки з Харкова, поданої в *Дїлї*, похорони поета відбули ся дня 15 січня с. р.

Всячина.

— **З чого складає ся чоловік?** В музею у Вашінґтонї єсть між иншим виставлених кільканацять фляшок, котрі мають показати наглядно, з яких частий складає ся чоловік, що важив 154 фунтів. В найбільшій фляшцї єсть вода з того чоловіка, аж — 94 фунтів. В другій фляшцї єсть 34 і пів фунта товщу; в третій — 10 фунтів каруку, в четвертій — 10 фунтів вуглекислого вапна, дальше — 8 і чверть фунта фосфорокислого вапна, 14 лутів флюоркальціюм 12 лутів фосфорокислої маґнезиї, 6 лутів цукру та мучиви і дрібка соли. Під иншим хемічним взглядом мав той чоловік в собі: 97 фунтів кисня, 10 фунтів водня, 3 фунти і 26 лутів азоту а вугля аж цїлу кубічну стопу. Що до хемічних первотворів то потреба до будови людского тїла 8 лутів хльору, 7 лутів флюору, 16 лутів фосфору, 7 лутів сїрки, 5 лутів натрюм і калюм, 3 фунти і 6 лутів кальцюм, 4 лути маґнезиї і двацяту часть лута зелїза.

— **Молода без рук.** Сими днями відбуло ся у Вервіо в Франциї цїкаве вінчане, бо молода, Єлисавета Кунайх, родом Нїмкиня, не мала рук аж по самі плечі; она така вже з роду. Але за то она непослїдна артистка; може робити ногами все, що роблять другі руками: шиє, вишиває, пише, їсть, ну, так ходить. Та й добре їй з тим, бо она показує свою штуку за гроші і заробляє тим не мало. О єї руку, ба нї, о „ногу“, старав ся оден австрийский імпресаріо (чоловік, що возить по сьвітї всїляких артистів) і одержав єї. Коли сими днями відбувало ся вінчане, молодий заложив священик обручку на четвертий палець лївої ноги а она в канцеляриї підписала метрику вінчаня ногою, та ще й зробила закрутку при підписї свого прізвища.

Господарство промисл і торговля.

Дещо о родах торговлї.

Торговля єсть в житю народів одним із найважнїйших чинників. Істория учить нас, що навіть маленькі і з природи бідні народи ставали через торговлю богатими і могучими та нераз трясли майже цїлим сьвітом, коли противно великі народи, що лиш дуже мало або й зовсїм не займали ся торговлею були бідними і упадали. В стародавних часах такий маленький народець, як Фениківне, що жив в Азиї в сусїдстві з жидами, розкинув був свої сїти торговельні по цїлім в ті часи знанім сьвітї. Дуже торговельне в стародавних часах місто Картаґена було для Римлян найбільшим і найнебезпечнїйшим ворогом, бо мало в своїх руках найбільшу грошеву силу. Але на що далеко шукати, чого сягати аж в глубоку старину, коли то саме видимо й нинї, коли й нинї то саме дїє ся: в чиїх руках торговля, той і найсильнїйший. Наш нарід підупав лиш длятого так дуже, що випустив із своїх рук майже всю торговлю і став мало що не виключно лиш хлїборобом. Добре й хлїборобом бути, коли єсть богато землї, але коли стане тїсно, коли земля невсилї вже всїх виживляти, тодї треба брати ся конче й до иншого спобу заробкованя. Чують то вже наші люди дуже добре, бо й поволи зачинають брати ся до торговлї, а брали би ся може ще більше, коби знали як і що робити. Длятого то постановили ми подавати на сїм місци найважнїйші відомости з науки о торговли для тих з наших людий, котрі би мали охоту заниматись торговлею. Правда, що торговлї не можна вивчити ся лиш з самої книжки чи ґазети, але треба конче учити ся єї практично, т. є. піти самому на науку до якогось склепу, треба самому все видїти і робити; але хто вивчить ся торговлї насамперед з книжки, тому вже практика прийде легко і він може далеко більше знати, як той, що учить ся лиш з практики. На то-ж працї суть навіть школи торговельні, де учать торговлї насамперед з книжки.

Але ті відомости торговельні, які ми тут наміряємо подавати, будуть зарівно цїкаві і поучаючі не лиш для тих, що мали би охоту стати купцями або хоч би крамарями, но й для всїх взагалї. Працї знати ся на товарах потребує не лиш той хто їх продає, але й той хто їх купує, а купуючих єсть чей більше як продаючих, отже й они будуть могли користати із сих відомостий. Крім того будемо старати ся подавані тут важнїйші і цїкавїйші відомости доповняти обширнїйшими розвідками у фейлєтонах нашої часописи а тим способом заступимо бодай в маленькій части великий брак у нас фахових підручників торговельних.

Ще одно мусимо тут сказати: в подаваню відомостий торговельних не будемо придержувати ся якогось певного ладу, якоїсь системи, бо звістна річ, що кождий купець виробляє собі свій лад і спосіб; будемо лиш на то зважати, щоби они були загально приступні і зрозумілі, а щоби не трудити читателїв одностайністю, будемо подавати на переміну цїкавійші річи з менше цїкавими, труднїйші з лекшими. Зачнемо же від родів торговлї й від того, як пізнавати ся на товарах.

Як всяка людска робота, коли веде ся на більші розміри, так само й торговля мусить конче подїлити ся на части, а торговля тим більше, що раз єсть велике множество всїляких товарів, відтак що не кожда сторона якогось краю потребує однакових товарів, а наконець, що й сам купець не був би в силї знати ся на всїх товарах, не міг би всїма товарами орудувати. Длятого то вже від давна подїлила ся в практицї торговля на поодинокі части або роди, з котрих найважнїйші отсї:

Торговля сирими плодами. Сего рода торговля обнимає всї ті плоди, котрі безпосередно не придатні ще до ужитку, а мусять насамперед прилагодити ся до него. Сюди належать: всїлякого рода плоди землї як збіже, ростини лушпакові, бараболї і т. д.; сирі шкіри, щетина, прядиво і т. п.

Торговля овочами краєвими, як: яблока, грушки, сливки, сушеницї і т. д., і овочами заграничними або т. зв. полудневими, як: цитрини, помаранчї, виноград, фіґи, дактилї і т. д.

Торговля товарами готовими до вареня, як: масло, сир, яйця і всякий набіл а також і всїляка огородовина.

Торговля мучна обнимає всїлякого рода муку, крупи, ґрис, а часто лучить ся з нею також продаж рижу, крохмалю, фарбки до біля і продаж соли.

Торговля кольонїяльна обнимає всї ті товари, що привозять ся з давних або й теперішних кольоний европейских за морями. До сего рода торговлї належить передовсїм всїляке коріне, яке привозить ся із заморских країв, як: перець, звоздики, імбір, ванїля і т. д. і длятого сего рода торговля називає ся також корінною. Дальше належать сюди такі продукти як: кава, чай, риж і богато инших продуктів, виробляних таки в краю.

Торговля мясом сьвіжим, сирим і вудженим та всїлякими виборами різницкими, як: всїлякого рода вудженини, ковбаси, шинки, солонина, смалець і т. д.

Торговля напитками як: вино, горівка, рум, коняк, мід і т. д.

Торговля матеріяльна. Сюди належать всїлякі матеріяли потрібні чи то в господарстві рільним і домашнім, чи в промислї і ремеслї як: всїлякого рода товщ, олива, олїй і смаровила; фарби сухі і олїйні, покости и живицї, терпентина, чорнило друкарске, алун, копервас, сода і т. д.

(Конець буде.)

Невдоволений почав він поволи протирати собі очи, а відтак вискочив з постелї, щоби студеною водою прогнати собі паморок з голови. Отворив скринку, щоби виймити собі чисте біле і аж остовпів, коли побачив, що тут все попереверталo до гори ногами. Розважав ще хвильку, чи то він сам того не наробив, але заглянувши в кутик, де ховав свої гроші, побачив — що мошонки з грішми нема. Аж поблїд і рука єму задеревіла в тім місци, де за нею шукав, але відтак почав викидати із скринки оден кусень за другим та перетрясав все добре і перешукував ажь до споду, але надармо — мошонка таки десь шезла. Ґельмштедт станув як остовпілий і дивив ся в порожну скринку.

Нараз прийшла єму до голови друга гадка. Розглянув ся по хатї, збирав чим скорше із стола та крісел порозкидану на них свою одїж і шукав за своїм золотим годинником. Та бо й по нїм анї слїду! Аж тепер був певний, що єго хтось обрабував, і обруч вхопив єго за голову, як коли-б боляв єго, щоб она єму не пукла. — Успокій ся, Авґусте! — каже сам до себе — працї мусять викрити ся якісь сьлїди, хто то того допустив ся; коби я лиш собі пригадав, яким способом я дістав ся до дому! Успокій ся, Авґусте! — Позбирав свою одїж і досмотрив ся в однїй кишени портмонетки — але крім трохи дрібнякiв і одного паперового доляра не було в нїй більше нїчого. Поволи і з немалим трудом став він пригадувати собі сцени з минувшого вечера та кінчив убирати ся; але хоч і як напружав свою память, не міг нїчого видобути з неї, що розʼяснило би єму, яким способом вернув він до дому. — А працї не міг нїяк сам вернути домів, то було пізно і двері від дому мусїли бути замкнені та мусїв хтось бути в домі, що менї отворив, він і буде щось знати. — От тїлько й догадав ся, та бодай знову став такий самий, як був доси. Як-раз хотїв взяти капелюх та піти до господаря і розпитати єго, коли хтось запукав — жидик з Брадваю, з коробкою, перевішеною через плече, заглянув крізь двері й мовчки подав білєт, що день перед тим дістав був від молодого чоловіка. — В злу пору прийшов ти, хлопче! — відозвав ся Ґельмштедт, а лице єму так задрожало, як коли-б хотїв розплакатись і на силу лиш здержав ся — от бачиш, сеї ночи мене обікрали, забрали менї всї гроші і мій годинник, я тепер ще біднїйший, як ти, бо ти бодай можеш собі заробити! Хлопець глипнув великими чорними очима по неладї, який був в комнатї, а відтак подивив ся Ґельмштедтови в лице, а коли той виймив портмонетку і сказав: От маєш бодай що небудь за то, що ти йшов сюди! — то хлопець кивнув головою і відповів: „Но сер!“ глянув ще раз по комнатї й замкнув двері знову.

(Дальше буде).

Телеґрами.

Відень 19 січня. Є. Ексц. п. Міністер просьвіти, Мадейский, виїхав до Львцва, щоби взяти участь в нарадах сойму.

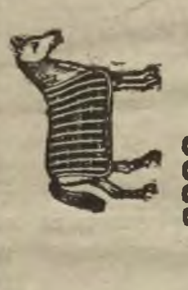
Праґа 19 січня. Палата торговельна і промислова вибрала Молодочеха, Прокопеца, послом до сойму краєвого.

Масса 19 січня. Ґенерал Гайш завів тут стан облоги, установив суд воєнний, знїс право всяких зборів і приказав відбирати від мешканців зброю.

Берлин 19 січня. В соймі поставив мін. Гайден внесене в справі заведеня палат рільничих.

Софія 19 січня. Вчера відбуло ся величаво торжество Водосвятия а рівночасно і уродини княгинї Мариї Люйзи. В торжестві йорданьскім взяли участ кн. Фердинанд і князь та княгиня Парми.

За редакцию відповідає **Адам Креховецкий.**

2000 штук
так званых
Коців офіцерских
на коні

позістало з одної достави і випродує ся тіїж задля не конче часто викінченої бордюри **по най дешевшій ціні, штука лиш по 2·50.** — Для скорої виродажи опускає ся при закупні 4 штук ще 10 кр осібного **рабату на штуці.**

Тоті **грубі, не до знищеня** коци суть **теплі як кожух, 190 × 135 см великі,** (отже по кривають цілого коня), краски жолтої або сірої з 3 широкими поясами (бордюрами)

Виразні замовленя, котрі ви конує ся лиш за попереднім при сланєм готівки або за послїпла-тою, надсилати до ґенерального заступника сполучених фабрик во вняних виробів

S. KOMMEN.
Wien III/2 hintere Zollamtsstrasse 3

Єсли товар не подобає ся, одежа у готівку звертаю. Порта не оплачує ся

Лиш кілька з многих посвідчень
Бурмістр **А Рован** в По...раю,
П. Цоль в Кр...ї,
И. Слег в Ляндштрас
2 **Фр Левштек** в Чечаї.

Бюро оголошень і дневників

приймає

ОГОЛОШЕНЯ

до всїх дневників

по цїнах ориґінальних.

До

Народної Часописи, Ґазети Львівскої і „Przegląd-y“

може лише се бюро анонси приймати.

ВІДЕНЬСКА ФАБРИКА АМАЛІЇ

поручає

найновійше патентоване начинє кухонне з вні ґальванічно нікльо-ване, у внутрі повлечене чистою і дуже тревалою емалїєю.

До набутя у Івана Шумана у Львові

площа Бернардиньска і у всїхъ більших торговлях зелїза.

Поручає ся

торговлю вин ЛЮДВИКА ШТАДТМІЛЛЬЕРА у Львові.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.

І Н С Е Р А Т И.